

Grup Català de Recerca en Fitosociologia i Hàbitats Naturals (FitoHab)

Col·labora en el nou Grup de Treball de Flora Catalana!

TEXT I IMATGES: **Gabriel Mercadal i Corominas**

Amb l'arribada del nou any, un grup de socis aficionats a l'estudi de les comunitats vegetals hem decidit formar un nou Grup de Treball de Flora Catalana especialitzat en fitosociologia i hàbitats naturals dels Països Catalans. Si vols conèixer millor les comunitats vegetals de casa nostra i col·laborar en augmentar el seu coneixement científic, el nou FitoHab és el teu Grup!

Responsabilitat i precaució amb les plantes

Prat de dall de festuca amb gerani de closa (*Geranio dissecti-Festucetum arundinaceae*) [Hàbitat CORINE: 38.24+] a l'antic estany de Sils, Sils (la Selva).

El Grup Català de Recerca en Fitosociologia i Hàbitats Naturals (FitoHab), integrat com el Grup de Treball de Fitosociologia a Flora Catalana, pretén incrementar el coneixement sobre les comunitats vegetals i els hàbitats naturals dels Països Catalans. Per aquest motiu, és el responsable de gestionar i mantenir el futur "Conspecte sintaxonòmic dels Països Catalans" de la web de Flora Catalana, liderar el projecte "Vegetació.cat", i donar suport a l'associació per identificar sintaxons i hàbitats naturals per qualsevol dels canals de comunicació de l'associació.

Objectius principals

- Elaborar, mantenir i millorar el Conspecte sintaxonòmic dels Països Catalans de la web de Flora Catalana.
- Liderar el projecte Vegetació.cat, centrat a realitzar noves aportacions a la vegetació dels Països Catalans.
- Formar els socis de Flora Catalana en la matèria de fitosociologia.
- Donar suport a l'associació en la identificació de sintaxons (cadascuna de les unitats del sistema jeràrquic de classificació de les comunitats vegetals: associació, aliança, ordre i classe) i d'hàbitats naturals.

El projecte Vegetació.cat

"Vegetació.cat: noves aportacions a la vegetació dels Països Catalans" és una nova proposta de fitosociologia cooperativa que pretén revisar, actualitzar i ampliar el coneixement sobre les comunitats vegetals dels Països Catalans.

Malauradament, el darrer conspecte sintaxonòmic fins al rang d'associació que engloba el conjunt de les terres catalanes correspon a la segona edició de "La vegetació dels Països Catalans" del Dr. Ramon Folch, ara fa uns 38 anys [1]. Durant aquest període, el coneixement de les comunitats vegetals a casa nostra ha augmentat considerablement, i, a més a més, el codi internacional de nomenclatura fitosociològica (CINF) ha canviat substancialment [2]. Per tant, toca fer una revisió acurada de les unitats fitosociològiques indicades a les terres catalanes, així com de la seva nomenclatura, talment com està realitzant l'escola botànica francesa de fitosociologia amb la segona edició del "Prodrome des végétations de France" [3, 4].

L'objectiu principal d'aquest projecte és estudiar la vegetació del conjunt de les terres de parla catalana a partir d'inventaris florístics inèdits (especial-

ment) i bibliogràfics, els quals, posteriorment, analitzarem estadísticament i mitjançant taules sintètiques. L'obtenció de nous inventaris fitosociològics d'arreu del territori, aixecats segons el mètode de l'escola sigmatista, és un factor clau per tal de poder obtenir una visió geobotànica global de les comunitats vegetals catalanes. Per altra banda, també ens permetrà comparar les unitats adscrites a casa nostra amb les de la resta d'Europa i del nord d'Àfrica per tal d'establir la seva jerarquia sintaxonòmica concreta i la seva nomenclatura correcta [5].

El projecte Vegetació.cat es difondrà a través de la publicació de diverses contribucions fitosociològiques, les quals correspondran, en darrer terme, a monografies dedicades a una classe o un ordre sintaxonòmic concret.

L'abast i la freqüència de l'aparició de les contribucions dependrà, en gran manera, de la implicació directa o indirecta dels socis de Flora Catalana i d'altres naturalistes de les nostres contrades i de les àrees adjacents.

Cada unitat fitosociològica estudiada constarà de la informació següent: 1, nom del sintaxon en llatí segons el CINF; 2, nom del sintaxon en català; 3, sinonímia (si escau); 4, indicació del tipus nomenclatural; 5, tàxons característics i diferencials (o diagnòstics); 6, tàxons constants; 7, tàxons dominants; 8, tàxons singulars (si escau); 9, distribució als Països Catalans (i, en alguns casos, a la península Ibèrica); 10, estructura; 11, ecologia; 12, nomenclatura; 13, sintaxonomia; 14, problemes de conservació; 15, usos; 16, hàbitats naturals; 17, variabilitat; 18, dades bibliogràfiques.

Com puc col·laborar en el projecte Vegetació.cat ?

Els botànics i naturalistes interessats en aquest projecte podran contribuir-hi de diferents maneres:

- Com a editors, revisors o autors de monografies d'unitats fitosociològiques concretes.
- Cedint inventaris florístics aixecats segons el mètode de l'escola sigmatista que siguin inèdits (conservant sempre l'autoria) o poc difosos (inventaris editats en treballs de fi de màster, tesis doctorals, informes tècnics inèdits, etc., i que no estan inclosos en el web del Sistema d'Informació de la Vegetació Ibèrica i Macaronèsica). Cal remarcar que la cessió d'inventaris florístics d'arreu del territori català representa una font inestimable i importantíssima per a donar solidesa científica a l'estudi de cada unitat sintaxonòmica.

Aspecte primaveral d'una freixeneda de freixe de fulla petita i roure pènel (*Carici remotae-Fraxinetum oxycarpae* subass. *quercetosum roboris*) [Habitat CORINE: 44.461+] a la roureda de can Verdalet, Tordera (Maresme).

- Indicant localitats on es poden inventariar les unitats fitosociològiques en estudi en aquell moment.
- Facilitant obres fitosociològiques de referència de consulta difícil, sigui per què són antigues, sigui per què han sigut poc difoses.

L'estudi actual: l'ordre ***Magnocaricetalia elatae***

Actualment, estem treballant en la redacció de la monografia sobre l'ordre *Magnocaricetalia elatae* Pignatti 1953; és a dir, les comunitats d'aiguamolls i de marges de cursos hídrics dominades per grans càrexs (*Carex acutiformis*, *C. disticha*, *C. elata*, *C. hispida*, *C. pseudocyperus*, *C. riparia*, *C. rostrata*, *C. vesicaria*...), el lliri groc (*Iris pseudacorus*), la mansega (*Cladium mariscus*) o l'escaiola d'aigua (*Phalaris arundinacea*).

L'estudi d'aquestes comunitats higròfiles, conjuntament amb les seves afins dels *Phragmitetalia australis* W. Koch 1926, també ens està permetent conèixer millor l'ecologia i la distribució de diverses espècies singulars als Països Catalans, com ara: *Butomus umbellatus*, *Carex elata*, *C. acutiformis*, *C. pseudocyperus*, *Cladium mariscus*, *Rumex hydro-lapathum*, *Stachys palustris*, *Scutellaria galericula-*

ta, *Senecio paludosus*, *Hydrocotyle verticillata*, *H. vulgaris*, *Thelypteris palustris*, etc.

Pel que fa als inventaris florístics de l'ordre *Magnocaricetalia elatae*, encara anem un xic curts de dades dels Pirineus (banda i banda), de les Illes Balears, de les Terres de Ponent i de les àrees interiors del País Valencià; tanmateix, tots els inventaris florístics seran molt benvinguts.

El nou conspecte sintaxonòmic dels Països Catalans de Flora Catalana

A partir de les monografies del projecte Vegetació.cat i d'altres estudis fitosociològics s'anirà elaborant, de mica en mica, el nou conspecte sintaxonòmic verificat de Flora Catalana de les comunitats vegetals dels Països Catalans fins al rang de subassociació.

Aquest conspecte prendrà una estructura híbrida entre la "Taula resum de les unitats fitocenològiques presents als Països Catalans" del Dr. Bolòs [6] i el "Syntaxonomical checklist of vascular plant communities of Spain and Portugal to association level" del Dr. Rivas Martínez [7]. Tanmateix, en aquest cas, cada associació i, si escau, cada subassociació, també

Herbassar càrex paludós amb espunyidella allargada (*Galio elongati-Caricetum acutiformis*) [hàbitat CORINE: 53.2122] als estanys de Canadal, la Jonquera (Alt Empordà).

anirà acompanyada dels seus hàbitats naturals corresponents (CORINE, Habitat d'Interès Comunitari i EUNIS). El conspecte estarà penjat a la web de Flora Catalana i s'anirà actualitzant.

Què haig de fer per col·laborar en el nou Grup?

Tots els socis que vulguin formar part del Grup FitoHab, participar en el projecte Vegetació.cat o que tinguin qualsevol dubte o suggeriment, poden enviar un correu electrònic a fitohab@floracatalana.cat. Esperem que us animeu, i que ben aviat podem gaudir tots plegats de la gran diversitat de comunitats vegetals de les contrades catalanes.

Gabriel Mercadal i Corominas. És biòleg i doctor en Medi Ambient (botànica) per la Universitat de Girona, especialista en pràctica, gestió de zones humides i fitosociologia. És assessor i col·laborador de la Unitat de Botànica de la UdG, membre de la Junta de Protecció del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà i el coordinador del Grup Català de Recerca en Fitosociologia i Hàbitats Naturals de Flora Catalana (FitoHab). Actualment, compagina la recerca amb l'activitat docent com a professor de biologia a l'Institut Jaume Vicens Vives de Girona.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Foch, R. 1986. *La vegetació dels Països Catalans*. (2ed.). Ketres. Barcelona. 541 pp.
- [2] Theurillat, J-P., Willner, W., Fernández-González, F., Bültmann, K., Carni, A., Gigante, D., Mucina, L. & Weber, H. E. 2021. International Code of Phytosociological Nomenclature. 4th edition. *Applied Vegetation Science*, 24:e12491: 1-62.
- [3] Bioret, F. 2013. *Le prodrome des végétations de France, premier référentiel phytosociologique national*. E.R.I.C.A, 26.
- [4] Bioret, F., Bensettiti, F. & Royer, J.M. 2014. Presentació del Prodrome des végétations de France, de la première version (PVF1) a la segona, déclinaison au niveau association végétale (PVF2). *Acta Botanica Gallica: Botany Letters*, 161(4): 395-402.
- [5] Mercadal, G. 2023. Crida a la participació de botànics en el projecte "Vegetació.cat: noves aportacions a la vegetació dels Països Catalans". *Notícies de la Institució*, 166: 1-2.
- [6] Bolòs, O. de. 2001. *Vegetació dels Països Catalans*. Col·lecció Gaia. Vol. 8. Aster. Sant Adrià de Besòs. 228 pp.
- [7] Rivas Martínez, S., Fernández-González, F., Loidi, J., Lousa, M. & Penas, A. 2001. Syntaxonomical checklist of vascular plant communities of Spain and Portugal to association level. *Itinera Geobotanica*, 14: 5-341.